

Reptielen monitoren Veluwe 2012

Deze titel kreeg het verslag van Harm Hofman (veldmede-werker Staatsbosbeheer) dat een overzicht geeft van de verzamelde monitoringgegevens van reptielen op alle 41 routes van de Veluwe in Staatsbosbeheer-terreinen. De monitoring gebeurt door op deze routes jaarlijks diverse malen de reptielen te tellen. Op veel (16 in 2012) van de routes doen dat vrijwilligers – dat waren er 15 in 2012. Harm heeft 34 routes zelf opgezet; die zijn '(na)gelopen' vanaf 2008. De overige 7 routes zijn door andere vrijwilligers al eerder gestart (vanaf 1998). In 2012 zijn er 5 nieuwe routes bij gekomen. Het verslag bevat heldere kaartjes en presenteert alle data in tabellen per route en jaar. Een paar opvallende waarnemingen van 2012 zijn o.a. voor het eerst Gladde slang op de Hullenbergse heide; voor het eerst Zandhagedis op route Kootwijkerzand en Ringslang op het Armenveld. Ook op de nieuwe route Hei Klokjesgentiaan 50kv is Ringslang (*Natrix natrix*) aangetroffen – en bovendien meteen alle andere van de vijf Veluwe reptielen: Adder (*Vipera berus*), Hazelworm (*Anguis fragilis*), Zandhagedis (*Lacerta agilis*) en Levenbarende hagedis (*Zootoca vivipara*). Van de Gladde slang (*Coronella austriaca*) zijn op die route overigens maar liefst 10 juveniele slangetjes geteld.

Harm heeft 'zijn' routes in nauw overleg met de landelijk coördinator van het meetnet Reptielen opgezet, zodat die meteen konden worden opgenomen in het landelijk Meetnet Reptielen, onderdeel van het NEM (Netwerk Ecologische Monitoring). "Anno 2012 hebben we nu een zeer fijnmazig netwerk van trajecten op de Veluwe, dat vrijwel alle hotspots van reptielen omvat van één van onze belangrijkste landelijke verspreidingskernen. Een uitstekend meetinstrument. Bovendien is met het opleiden en inwerken van vrijwilligers een cruciale stap gezet om de monitoring op de langere termijn te verzekeren", zo stelt Ingo Janssen, medewerker Ravon.

Reddingsactie voor Stengelloze sleutelbloem

In 2012 is een herstelproject gestart in het Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa om tenminste de drie laatste inheemse populaties van de Stengelloze sleutelbloem (*Primula vulgaris*) voor Nederland te behouden. Vroeger kwam de soort hier op meer locaties voor en in grotere populaties. De drie overgebleven populaties zijn erg klein en de planten ondervinden problemen met hun zaadproductie, een ongelijke verhouding tussen lang- en kortstijlige planten en een lage genetische diversiteit waardoor spontaan her-

stel al jaren uitblijft. Annie Vos (Werkgroep Florakartering Drenthe), die al jaren deze populaties telt, heeft contact gezocht met Science4Nature, een organisatie die is gespecialiseerd in populatiebiologie, met Staatsbosbeheer en de Provincie Drenthe. Zij hebben de handen ineengeslagen. In augustus van 2012 is zaad, dat eerder dat jaar is verzameld, uitgestrooid op oude en nieuwe groeiplaatsen om te testen of deze geschikt zijn voor (her)vestiging. Daar waar de vestiging succesvol is, zal volgend jaar opnieuw zaad worden ingebracht van Stengelloze sleutelbloemen die zijn ontstaan door planten van de drie populaties handmatig met elkaar te kruisen in de kas van de Universiteit van Amsterdam. Zo moeten zich nieuwe populaties vormen met meer genetische variatie zodat de soort zich weer op natuurlijke wijze kan uitbreiden. "Het eerste begin is er! Dit voorjaar zijn op verschillende plekken 392 zeer jonge plantjes waargenomen." zegt Science4Nature.

Stuifzandherstel Strabrechtse heide

Bij de brand van 2010 is op de Strabrechtse heide zowel bos als heidevegetatie verbrand, en door de hoge temperatuur ook de meeste humus. Onder deze omstandigheden is het relatief eenvoudig om stuifzand te creëren (o.a. een doelstelling van

Natura 2000). Er werd besloten om een gedeelte (15ha netto) van het afgebrande gebied (door o.a. 'plag'werkzaamheden) te laten aansluiten op het bestaande stuifzandgebied Galgeberg.

Na de brand waren veel plant- en diersoorten uit het gebied verdwenen, maar al spoedig vielen soorten van stuifzanden op zoals de Blauwvleugelsprinkhaan (*Oedipoda caerulescens*) (zie ook Staatsbosbeheerpagina van DLN jan.2011), Ruig haarmos (*Polytrichum piliferum*) en Ezelspootje (*Cladonia zopfii*). Het is zeer interessant om te volgen welke soorten zich vanuit deze unieke 'blanco' situatie gaan vestigen. Stichting Bargerveen voert in opdracht van Staatsbosbeheer een 'nul meting' uit en maakt ook een monitoringplan.

Transecten zijn met potvallen uitgerust. Daarin gevangen spinnen, loopkevers en mieren worden tot op soortnaam gedetermineerd. Ook worden korstmossen op de kaart ingetekend. Twee vrijwilligers van Staatsbosbeheer zijn

ingebruikt als spinnen- en korstmosspecialisten. Voor de financiering zorgen de Provincie Noord Brabant en het brandherstelbudget van het ministerie van EZ. Leden van de insectenwerkgroep van de KNNV Eindhoven willen een deel van het monitoringplan uit gaan voeren.

Van herfst 2012 tot begin maart 2013 is plaatselijk tussen 3 en 8 cm bovenlaag tot op het blonde zand weggehaald. Enkele stobben zijn blijven staan t.b.v. insecten en bronpopulaties van stuifzandsoorten zijn gespaard om de 'herbevolking' te bespoedigen.

Stengelloze sleutelbloem

(foto: Gerard Oostermeijer)

Aan het werk op Strabrechtse heide

(foto: Staatsbosbeheer)